

Kela|Fpa

Kelan toimeenpanon muutokset toimeentulotuksessa ja sosiaaliturvassa

Työikäisten sote-palvelujen ja aikuissosiaalityön -tietofoorumi

9.2.2026

Marja-Leena Valkonen

Sisältö

- Toimeentulotuen kokonaisuudistuksen toimeenpano Kelassa
- Yleistuki
- Yhden hakemuksen malli

Toimeentulotuen kokonaisuudistuksen toimeenpano Kelassa

Keskeiset muutokset

- velvollisuus hakea ensisijaisia etuuksia ja kokoaikatyötä

- Toimeentulotuen kokonaisuudistuksen tavoitteena on vahvistaa toimeentulotuen luonnetta **viimesijaisena ja väliaikaisena tukimuotona sekä vahvistaa julkista taloutta.**
- Toimeentulotuen hakijalla on aiempaa vahvempi velvoite hakea ensisijaisia etuuksia toimeentulotuen sijaan. Ensisijaisia etuuksia ovat mm. työttömyysetuudet, opintotuki, sairauspäiväraha, työkyvyttömyyseläke.
 - Jos täysi-ikäisellä toimeentulotuen hakijalla ei ole ensisijaista etuutta haettuna, Kela arvioi, mihin etuuteen asiakkaalla hänen elämäntilanteensa ja olosuhteet huomioiden todennäköisesti olisi oikeus. Tarvittaessa yhteistyössä asiakkaan kanssa.
- Asiakkaalle annetaan yhden kuukauden määräaika ilmoittautua työttömäksi kokoaikatyön hakijaksi ja/tai hakea ensisijaista etuutta.
 - Jos asiakas ei kehotuksesta huolimatta hae yhden kuukauden määräajassa ensisijaista etuutta, toimeentulotuen perusosaa voidaan alentaa 50 prosentilla, jos alentamisen muut edellytykset täyttyvät.

Keskeiset muutokset

- kokoaikatyön hakemisen velvoite

Kokoaikatyön hakemisen velvoite koskee jatkossa:

- Osa-aikatyöntekijöitä, jotka työskentelevät vähemmän kuin 30 tuntia viikossa.
- Yrittäjiä tai omassa työssä työskenteleviä, jotka eivät saa välttämätöntä toimeentuloaan yritystoiminnasta – vähintään määrää, joka työmarkkinatuesta jää ennakonpidätyksen jälkeen maksettavaksi (vuonna 2026 noin 595 euroa).
- Opiskelijoita, jotka eivät opiskele päätoimisesti ja eivät siten saa opiskeluunsa opiskelun aikaista toimeentuloa turvaamaan tarkoitettua ensisijaista etuutta.
 - Jos asiakas opiskelee ensimmäistä ammatillisia valmiuksia antavaa tutkintoa ja kaikki opintotukikuukaudet on käytetty, Kela voi antaa 3 kk:n jaksoissa enintään vuoden ajan opintotuen päättymisestä määräaikoja opintojen loppuun suorittamiseen toimeentulotuella.
- Henkilöitä, jotka eivät ole työkyvyttömiä työttömyysturvalaissa tarkoitetun määritelmän mukaisesti.
- Henkilöitä, jotka hoitavat kotona lasta, mutta eivät saa siihen kotihoidon tukea.

Keskeiset muutokset

- työttömyysetuuden menetys, koska on menetellyt työvoimapolitiittisesti moitittavalla tavalla

Perusosan alentaminen työttömyysetuuden karenssin, työssäolovelvoitteen tai nuoren rajoituksen vuoksi

- Jos toimeentulotuen saajan työttömyysetuuden maksu on keskeytetty työttömyysturvalaissa säädettyjen sanktioiden johdosta, saajan toimeentulotuen perusosaa alennetaan.
 - Alentamisen suuruus on tällöin ensimmäiseltä kuukaudelta 20 prosenttia ja sen jälkeen 40 prosenttia.
 - Perusosan alentamisen kesto riippuu työttömyysturvan menetyksen kestosta:
 - Työttömyysturvan **7–30 päivän katkos** aiheuttaa toimeentulotuessa **yhden kuukauden mittaisen alentamisen**.
 - Työttömyysturvan **45 päivän katkos** aiheuttaa perusosan **kahden kuukauden alentamisen**.
 - Työttömyysturvan **toistaiseksi voimassa oleva katkos** aiheuttaa perusosan **kuuden kuukauden alentamisen**, kuitenkin siten, että alentaminen lakkaa, jos henkilön työttömyysetuusoikeus palautuu tai häntä ei ole enää pidettävä työttömänä (esim. asiakas menee töihin tai siirtyy työkyvyttömyysetuudelle).
 - Alentaminen kestää kuitenkin **aina vähintään kaksi kuukautta**.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö (StVM 29/2025 vp)

- Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kiinnitetty huomiota siihen, että **työnhakuvelvoite koskee myös sellaisia henkilöitä, joiden työkyvyssä on haasteita**. Valiokunnan sosiaali- ja terveysministeriöltä saaman selvityksen mukaan **Kela ei ratkaise perustoimeentulotukea käsitellessään** sitä, mikä merkitys hoitavan lääkärin lausunnolla on henkilön tosiallisen työkyvyn kannalta, vaan se arvioidaan erikseen työkyvyttömyysetuuksien ratkaisuprosesseissa.
- Myös lääkärin työkyvyttömäksi arvioiman henkilön, **jonka työkyvyttömyys ei täytä sairauspäivärahan tai muun työkyvyttömyysetuuden edellytyksiä, tulee ilmoittautua** kokoaikatyön hakijaksi, koska tällaisen henkilön ensisijainen etuus on työttömyysetuus.
- **Työvoimaviranomaisen velvoitteisiin** kuuluu huomioda henkilön työkyky palveluprosessissa ja esimerkiksi selvittää työhakuun ja työllistymisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky sekä ohjata työnhakija tarvittaessa työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin. Työvoimaviranomaisen vastuulla on ottaa **työnhakijan tosiasiallinen työkyky** huomioon **sekä sovittaa hänelle tarjottavat palvelut ja velvoitteet olemassa olevaan työkykyyn**.

Yksilökohtainen kokonaisharkinta säilyy

Perusosan alentamiseen liittyy yksilökohtainen kokonaisharkinta, joka tehdään kuukausittain.

Perusosan alentaminen voidaan tehdä vain, jos alentaminen ei vaaranna ihmisarvoisen elämän edellyttämän turvan mukaista välttämätöntä toimeentuloa eikä alentamista voida pitää muutenkaan kohtuuttomana.

Kelalla on mahdollisuus pyytää hyvinvointialueen lausunto alentamiseen vaikuttavista tekijöistä ja velvollisuus ottaa yhteyttä sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (SHL-ilmoitus).

Sosiaalihuollon lausunto

- Kohtuullisuusharkinnan tueksi Kela voi tarvittaessa pyytää hyvinvointialueelta **sosiaalihuollon lausunnon** perusosan alentamiseen vaikuttavista seikoista.
 - Sosiaalihuolto voi antaa lausunnon myös oma-aloitteisesti esim. Kelmun Lähetä asiakirja – toiminnon kautta.
- Kela voi pyytää lausuntoa esimerkiksi, kun selvää alentamisen estävää tilannetta ei ole Kelan tiedossa, mutta
 - asian käsittelyn yhteydessä herää kysymys henkilön kyvystä huolehtia itsestään tai huollettavistaan
 - Esimerkiksi, jos perusosaa on alennettu 50 prosentilla useita kuukausia, eikä hakija ole kehotuksesta huolimatta ilmoittautunut työttömäksi työnhakijaksi tai hakenut ensisijaista etuutta.
 - Jos lapsiperheen vanhemmalta on alennettu perusosaa useita kuukausia, on sosiaalihuollon lausunto pyydettävä.
 - henkilön asiointinnissa havaitaan erityisiä vaikeuksia hakea ja saada tarvittavia palveluja mielenterveyteen liittyvän sairauden, päihteiden ongelmakäytön, ajattelu- ja oppimiskykyyn liittyvän sairauden tai vamman tai muun vastaavan syyn vuoksi
 - asiakas kertoo kesken olevasta työkyvyn selvittelystä tai muusta sosiaalihuollon palveluprosessista
- henkilö on vuokravelkaa, uhka hädöstä tai on asunnoton

Samoja opintoja syksyllä jatkavan opiskelijan kesäaika

- Ohjeistukseen ei tule muutosta.
- Opiskelijan tulee edelleen **ensisijaisesti** rahoittaa kesäajan toimeentulonsa ansiotuloilla tai opiskelemalla myös kesän ajan opintotuen turvin.
 - Opiskelijan tulee selvittää mahdollisuutensa opiskella kesäaikana tai hakea aktiivisesti kesätyötä.
 - Jos opiskelija ei opiskele kesällä, ovat nostamatta olevat opintolainat silti asiakkaan käytettävissä olevaa varallisuutta.

Poikkeustilanteet, jolloin opintolainaa ei tarvitse nostaa 31.7.2026 saakka

- Luottamuksensuoja (järjestelyaika) lukuvuoden loppuun 31.7.2026 saakka opiskelijoille, joilla ei ole toimeentulotuen päätöksellä edellytetty opintolainan nostamista.
 - Vanhan ohjeen mukaan näitä tilanteita ovat olleet esimerkiksi lastensuojelun jälkihuollossa olevat, syrjäytymisvaarassa olevat tai vasta täysi-ikäistyneet nuoret, jotka opiskelevat ensimmäistä peruskoulun jälkeistä tutkintoaan, eivätkä olleet saavuttaneet taloudellista riippumattomuutta vanhemmistaan.
- Muilla sovelletaan 1.2.2026 alkaen toimeentulotukilain 2 b §: *Toimeentulotukea hakeva on velvollinen hakemaan opiskelun, työttömyyden, sairauden, kuntoutuksen, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän, huoltajan menetyksen tai asumisen tuen tarpeen **perusteella maksettavaa toimeentulotukeen nähden ensisijaista etuutta, johon hänen voidaan olettaa olevan oikeutettu.***

Keskeiset muut muutokset

- Vuokraosuuden maksaminen vuokranantajalle
 - Tilanteissa, joissa asiakkaan **nykyisen asunnon** vuokravakuus on maksettu perustoimeentulotuesta, toimeentulotuen osuus asunnon vuokrasta maksetaan suoraan vuokranantajalle.
- Toimeentulotuki voidaan jatkossa **hylätä** kuukautta pidemmältä ajalta.
 - Jos tuki hylätään pidemmältä ajalta, asiakkaalla aina oikeus hakea tukea uudelleen.
 - Asiakkaan ei tarvitse kuukausittain hakea Kelasta hylkäävää päätöstä esimerkiksi täydentävää toimeentulotukea varten.

Valmistautuminen lakimuutokseen

- Asiakkaiden ennakollinen ohjaaminen ensisijaisille etuuksille alkoi Kelassa marras- ja joulukuussa 2025.
 - Lakimuutoksesta ja sen vaikutuksesta informointi asiakkaille (nuorten palvelu 17-29 vuotiaat, asiakaspalvelu, ratkaisutyö lisäselvityspyyntöjen yhteydessä).
- Tehty ja tehdään kevään aikana laajasti asiakas-, kumppani,- media- ja sidosryhmäviestintää.

Kumppaneille – kela.fi

[Apua asiakasohjaukseen, kun toimeentulotuki muuttuu 2026 | Ajankohtaista | Kela](#)
[Materiaaleja asiakasohjauksen tueksi: Apua asiakasohjaukseen, kun toimeentulotuki muuttuu 2026 | Ajankohtaista | Kela](#)

[Työttömyystuen karenssit kiristyvät – Kela voi jatkossa alentaa toimeentulotuen perusosaa karenssin vuoksi | Ajankohtaista | Kela](#)

[Webinaari 19.3.: Toimeentulotukilain muutos 2026: miten ohjaamme asiakkaita yhdessä?](#)

[Kelan perustoimeentulokitilasto 2024](#)

Työttömyysetuudet

Muutokset palveluprosessiin ja seuraamuksiin

- **Muutokset palveluprosessiin 1.1.2026 alkaen:**
 - Työnhakijan palveluprosessia kevennettiin ja työvoimaviranomaisen harkintavaltaa prosessin järjestämisessä lisättiin.
 - Myös osa-aikatyötä tekevien työnhakijoiden täytyy hakea neljää työmahdollisuutta kuukauden aikana.
 - Lisäksi työvoimaviranomaisen tekemät työtarjoukset velvoittavat työnhakijaa heti työhaun alusta lukien.
- **Muutokset seuraamuksiin 1.3.2026 alkaen:**
 - Työnhakija menettää oikeutensa työttömyysetuuteen seitsemäksi päiväksi ensimmäisestä työnhakuun tai työvoimapalveluihin liittyvästä laiminlyönnistä.
 - Toisesta laiminlyönnistä asetetaan työssäolovelvoite eli etuusoikeus lakkaa toistaiseksi.
 - Etuusoikeuden palautuminen helpottuu, sillä veloitteen pituus puolittuu nykyisestä 12 kalenteriviikosta kuuteen kalenteriviikkoon.
- Huom.! Tällä dialla mainitut asiat eivät kuulu Kelan toimivaltaan, vaan **Kela toimii niissä työvoimaviranomaisten ja KEHA-keskuksen antamien sitovien lausuntojen mukaan.**

Kuntouttavan työtoiminnan muutokset 1.1. alkaen

- Kuntouttavasta työtoiminnasta annettu laki muuttui siten, että aktivointiehto ja aktivointisuunnitelmien laatiminen jäivät voimaan vain toimeentulotukea saavien työttömien osalta.
- Työttömyysetuuteen oikeutetuilla työttömillä monialainen työllistymissuunnitelma korvaa aktivointisuunnitelman kuntouttavaan työtoimintaan ohjautumisen perusteena.

Yleistuki ja yhden hakemuksen malli

Työvoimapoliittiset ehdot ja seuraamukset yleistuessa

- Yleistukeen sovelletaan **työttömyysturvalain sääntelyä** muun muassa:
 - työttömästä työnhakijasta
 - muusta kuin työsuhteessa tehtävästä työstä
 - opintojen ja yrittäjyyden vaikutuksesta
 - työnhakijan velvoitteista ja sanktioista.
- Yleistuen saajia koskevat **samat työttömyysturvalain mukaiset seuraamukset** kuin ansiopäivärahan saajia.
- Työvoimapoliittisista ehdoista ja sanktioista Kela saa nykyistä vastaavasti **työvoimapoliittisen lausunnon** työvoimaviranomaiselta tai KEHA-keskukselta.

Tulojen vaikutus yleistukeen

- Yleistuen saajan palkka- ja yritystulot sovitellaan etuuden kanssa kuten nykyään. Yksi euro vähentää etuutta 50 senttiä.
- Yleistuki on tarveharkintainen. Se tarkoittaa, että tuen saajan muutkin tulot kuin työtulot **voivat vaikuttaa tuen määrään**. Tarveharkinnassa huomioitavia ovat esimerkiksi:
 - osinkotulot, vuokratulot ja luovutusvoitot (jos ei satunnaista)
 - omaishoidon tuki ja perhehoitajan palkkio (jos ei ansaintatarkoitusta)
 - tekijänoikeuskorvaukset.
- Yleistuen määrästä vähennetään puolet siitä tulojen osasta, joka ylittää 311 euroa kuukaudessa.
- Tarveharkinta vähentää maksettavan tuen määrää vain harvoilla.

Osittainen yleistuki

- Yleistuki maksetaan **osittaisena** henkilölle, joka asuu vanhempiensa taloudessa eikä ole täyttänyt työssäoloehto.
- Jos vanhempien tulot ovat yhteensä **enintään 2 500 euroa kuukaudessa**, tuen saa täytenä. Jokainen vanhempien huollettavana oleva, samassa taloudessa asuva alaikäinen lapsi nostaa tulorajaa 106 e/kk.
- Jos vanhempien tulot ylittävät tulorajan, yleistuesta vähennetään puolet tulorajan ylittävästä tulosta. **Tuen määrä on kuitenkin aina vähintään 35 prosenttia** siitä tuesta, joka saajalle voitaisiin maksaa, jos hän ei asuisi vanhempiensa taloudessa.

Miten asiakkaan tulee toimia muutoksessa?

- Jos asiakkaalla on jo maksussa työmarkkinatuki tai peruspäiväraha, hänen tulee toimittaa työttömyysaikaa koskevan ilmoituksensa Kelaan kuten tälläkin hetkellä ja silloin, kun hän muutoinkin ilmoituksen toimittaisi.
- Kela lakkauttaa asiakkaiden peruspäivärahat ja työmarkkinatuet ja myöntää yleistuen 1.5.2026 lukien näiden työttömyysaikaa koskevien ilmoitusten käsittelyn myötä.
- Kela hoitaa tarveharkintatulojen selvittämisen ja tarkistamisen sekä on asiakkaaseen tarvittaessa yhteydessä.
- 1.5.2026 ja sen jälkeen asiakkaan käytössä on yhden hakemuksen malli riippumatta siitä, miltä ajalta työttömyystukea haetaan. Myös aikaan ennen 1.5.2026 kohdistuvat hakemukset ja työttömyysaikaa koskevat ilmoitukset tehdään tällä uudella hakemuksella. Yhden hakemuksen malli löytyy OmaKelasta.
- [Info kumppaneille: Yleistuki työttömyyden perusteella](#)
- [Kysymyksiä ja vastauksia yleistuesta | Ajankohtaista | Kela](#)

1.5.2026 toteutetaan yhden hakemuksen mallin ensimmäinen käyttöönotto, joka on osa yleistuen valmistelua

"Yhteen perusturvaetuuteen siirrytään vaiheittain tukien määräytymisperusteita yhdistämällä valtion talouden nykytila huomioiden.

Etuuksien yhtenäistäminen aloitetaan luomalla asiakkaille yhden hakemuksen malli puoliväliriiheen mennessä.

Hakemuksen tietojen perusteella Kela ratkaisee asiakkaalle kuuluvat etuudet ja tekee elämäntilanteeseen sopivan etuusehdotuksen."

(Petteri Orpon hallitusohjelma).

Yhden hakemuksen malli on **osa yleistuen valmistelua ja askel kohti sosiaaliturvan yhtenäistämistä**, mutta se ei ole pelkästäänyleistukea varten.

Asiakas voi hakea sekä **työttömän yleistukea että yleistä asumistukea** tai **ilmoittaa muutoksista elämäntilanteessaan em. etuuksiin liittyen**, halutessaan samalla kertaa tai erikseen.

